

Lausunto keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta (KAISU3)

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta. Lausuttavana oleva materiaali on luettavissa lausuntopalvelussa:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=f8db002d-2622-4146-b2e7-0a558b2cb198>

Lausunnon valmisteluun on osallistunut projektipäällikkö Maarit Virtanen.

Päätös

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

KAISUn toimenpideohjelmaan on koottu kattavasti toimia ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. On kuitenkin huomioitava, että vaikutusten arvioinneissa eivät näy kaikki viimeaikaiset poliittiset päätökset, mitkä hidastavat tavoitteiden saavuttamista. Kuten KAISU-luonnoksessa todetaan: ”Merkittävä osa suunnitelman sisältämistä ilmastotoimista on tukimuotoisia ohjauskeinoja, joiden toteuttaminen riippuu valtion ja EU:n rahoituksesta. Tämän vuoksi suunnitelmassa esitettyjen toimien aikataulullinen toteutuminen ei ole varmaa.” Olisikin välttämätöntä varmistaa valtion tuen jatkuvuus sekä EU:n rahoitus kestävyystoimiin, sekä muiden politiikkatoimien jatkuvuus.

Ilmastotavoitteiden kannalta huolestuttavia ovat myös arviot maankäyttösektorin nielujen kehityksestä. Kuten vuoden 2024 Ilmastovuosikertomuksessa todetaan, ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on todennäköistä, ettei Suomi saavuta EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteita ja vaje siirtyy katettavaksi taakanjakosektorilla. Maankäyttösektorilla tulisi ottaa käyttöön kannusteita ja velvoitteita muutoksen nopeuttamiseksi esim. talousmetsien kiertoaikoihin, harvennushakkuiden voimakkuuteen ja turvemaiden käsittelyyn liittyen. Samoin ruokasektorilla tulisi tukea voimakkaammin ruokamurrosta sekä peltomaiden hiilensidontaa.

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Päijät-Hämeen liitto korostaa KAISU3-suunnitelman toimenpiteiden konkreettisuutta ja alueellista sovellettavuutta. Ilmastotavoitteiden toteutuminen edellyttää vahvaa alueellista sitoutumista sekä yhteistyötä eri sidosryhmien välillä. Alueilla on merkittävä rooli ilmastotyössä, minkä vuoksi suunnitelmassa tulee painottaa maakuntien ja kuntien panosta. Tämä sisältää

esimerkiksi kuntien ilmastotyötä tukevat toimet sekä alueellisten ilmastotiekarttojen hyödyntämisen. Rahoitusmekanismien tulee olla selkeitä ja pitkäjänteisiä mahdollistamaan maakuntien ja kuntien ennakoiva suunnittelu ja toimeenpano. Lisäksi KAISU3-suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet on yhteensovitettava muihin kansallisiin ja alueellisiin strategioihin, kuten energia- ja ilmastostrategiaan sekä aluekehitysohjelmiin.

Kuntien ja alueiden osalta KAISU-luonnoksessa on tunnistettu mm. merkittäviä poikkileikkaavia toimia eri sektoreiden päästöjen vähentämiseksi sekä kulutusperusteisiin päästöihin vaikuttamiseksi. Poikkileikkaavat toimet ovatkin erittäin tärkeitä ilmastotavoitteiden sekä laajempien kestävyystavoitteiden saavuttamiselle. Kuntien pitäisi ottaa entistä aktiivisempi rooli esim. kannustamisessa kulutuksen maltillistumiseen, korjauspalveluiden edistämässä, sekä KAISU-luonnoksessa mainituissa kaavoituksen, liikennesuunnittelun, julkisten hankintojen sekä kiertotalouden hyödyntämisessä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nykyisessä kuntatalouden tilassa lisäpanostus kestävyteen on kuitenkin erittäin haasteellista ja tehdyt leikkaukset vaikeuttavat jo päätettyjen toimienkin toteuttamista. Kuntien toimintamahdollisuudet onkin varmistettava ja aktiivisille kunnille tulisi tarjota tukea toimenpiteisiin. Julkisten hankintojen osalta kunnat tarvitsevat neuvontaa ja opastusta kestävien hankintojen toteuttamiseksi, Hankinta-Keino tyyppinen toimija tarvitaan uudelleen tukemaan tätä.

Liikenne

Liikenteen osuus päästöistä on merkittävä Päijät-Hämeessäkin, ja päästöjen väheneminen on ollut hidasta. Liikenteen osalta tarvitaankin sekä kansallisia toimia esim. uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoitteeseen ja sähköistymisen edistämiseen liittyen, että alueellista kestävästä liikkumisesta edistämistä. Kulikutapamuutoksen mahdollistamiseksi tarvitaan rahoitusta näkyviin kokeiluihin sekä viestintään. Kuntia tulisi myös kannustaa rohkeampiin pilotointeihin autoilun rajoittamiseksi ja kestävästä liikkumisesta lisäämiseksi. Toiminnalla olisi myös merkittäviä hyvinvointivaikutuksia liikkumattomuuden vähentämisen näkökulmasta.

Rakennusten erillislämmitys

Hyvin toimineiden avustusten jatkamista öljylämmityksestä luopumiseksi tulisi harkita, samoin kuin korotettua kotitalousvähennystä lämmitysjärjestelmän uusimiseen sekä pienimuotoisempiin energiatehokkuustoimiin. Samalla tulisi huomioida vähävaraisempien kotitalouksien ja pienyritysten mahdollisuus

energiaremontteihin. Kotitalouksien ja yritysten sekä kuntien energianeuvonnan jatkaminen ja tehostaminen on tärkeää.

Työkoneet

Työkoneiden vähäpäästöisyyden Green deal -sopimuksia ja Päästöttömät työmaat green deal -sopimuksia tulisi edistää ja lisätä. Samalla tarvitaan osaamisen lisäämistä hankintoihin. Koneiden käyttöön liittyviä tapoja tulisi tarkastella, kuten huolto, ajotapa, tyhjäkäynti, ja opastaa sekä seurata näitä. Neuvontaa ja opastusta tarvitaan myös biokaasukäyttöisten traktoreiden ja työkoneiden edistämiseksi, jotta investointitukia saadaan hyödynnettyä.

Maatalous

Valtion ravitsemussuositusten käyttöönoton tukeminen ja kasvipohjaiseen ruokavalioon siirtymisen edistäminen laajamittaisesti edistäisivät maataloussektorin päästövähennyksiä. Lisäksi luonnoksessa esitellyn YPM-suunnitelman ilmastotoimia ja ratkaisuja tulisi tukea, kuten turvepeltojen ennallistamista. Lisäksi tarvitaan julkisten kestävien hankintojen tukemista mm. ruokapalveluissa, joissa painotus kasvipohjaiseen ruokavalioon ja kestäviin paikallisiin villikaloihin, jotka edistävät ilmastokestävää ja luonnon monimuotoisuutta tukevaa maataloutta ja liiketoimintaa.

Biokaasulaitosten, myös pienten, perustamista tulisi tukea ja huolehtia että laitoksista saatavia tuotteita pystytään hyödyntämään täysipainoisesti. Tällä varmistetaan turvallisten kiertotalouteen perustuvien lannoitteiden käyttöönotto mineraalisten lannoitteiden tilalle ja edistetään huoltovarmuutta. Edistämiseen tarvitaan koulutusta, neuvontaa ja rahallista tukea.

Niina Pautola-Mol
Maakuntajohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.